Øyriket utanfor Bergen – Fjell/Øygarden. Berre 15 minutt vest og nord for Bergen ligg eit øyrike fullt av historie og opplevingar, knytt til fastlandet med bruer. Eit kystområde med store og små øyar, tronge sund og vikar. Eit paradis for dei som likar litt sjøluft, gamle tradisjonsrike handelstadar og fiskevær.

The Archipelago west of Bergen – Fjell/Øygarden. Only 15 minutes by car west and north of Bergen there is a large archipelago rich in historical sites as well modern developments. The largest islands are now connected to the mainland by bridges, but numerous ferries still ply the many fjords past beautiful small islands, narrow sounds and inlets. It is a veritable paradise for those who love the fresh sea air and old harbours and fishing villages.

Fjell kommune er ein vekstkommune med kort avstand til Bergen sentrum, eit veksande folketal og offentlege tenester i rask utvikling. Næringslivet er godt utbygd og på Straume ligg eit stort handelsområde med butikkar for ein kvar smak. Ein variert natur gjev kommunen til ein ideell stad for alle slags utandørsaktivitetar. Her finn ein mange små, idylliske fiskemiljø med naust og gamle bygningar. Kommunen har rike kultur- og fritidstilbod for alle. Innbyggjarar: 18.000.

Fjell Municipality is only a short distance from the centre of Bergen and both population and public services are expanding rapidly. The economic base is well developed and at Straume there is a large commercial area with shops for every need. A varied landscape makes the community ideal for all sorts of out-of-doors activities. There are numerous small fishing villages with old boathouses, and the community can offer all its 18 000 inhabitants a variety of leisure activities and cultural pursuits.

Øygarden vart eigen kommune i 1964. Etter at ein fekk ferjefritt samband har kommunen vore i ei rivande og utfordrande brytningstid, kjennteikna m.a. ved jamn og stor folkeauke og mange nye etableringar innan næringslivet. Dei viktigaste næringsvegane er knytte til sjøen: Olja kjem frå Oseberg. Reiselivet vert utvikla kring sjøen som det naturgjevne element. Sjøfart, fiske og arbeid med fisk er framleis viktig som levebrød. Kommunen har i dag om lag 3.600 innbyggjarar.

Øygarden became an independent municipality in 1964, and after the various islands were connected to the mainland by bridges, the community has grown considerably both in number of businesses and population. The most important economic activities are related to the sea, in one way or another: the oil comes from the offshore field Oseberg, and fishing and sea freight are still important. Sea oriented tourism is on the rise, with the sea as the central element.
The municipality has approximately 3.600 inhabitants.

Solsvik.

Avstander/Distances:

Bergen-Straume-Fjell:	24 km	Langøy-Solsvik:	10 km
Fjell-Langøy:	8 «	Solsvik-Hellesøy:	20 «
		Hellesøy-Bergen:	48 «

Reiserute

Frå Bergen sentrum vestover, over Puddefjordsbroen, følg Rv555 merka Sotra. Fortsett på Rv555 gjennom Damsgårdstunnelen, langs Liavatnet, gjennom Lyderhorntunnelen og videre over Sotrabrua.

Etter Sotrabrua er vi på Litle-Sotra i Fjell kommune. Vi køyrer forbi kommunesentret Straume **(2)**, vidare over Bildøy og gjennom Kolltveitunnelen. Ta til venstre straks etter tunnelen – framleis på Rv555 – og fortset til Fjell **(2)**.

Ta til høgre like forbi kyrkja, inn på Rv559, forbi Ulveseth-Møvik-Skålvik. Avstikkar til venstre like etter Skålvik mot Algrøy. Til høgre etter den vesle brua og vidare mot Algrøy til Langøy Kystkultursenter **(3)**. Tilbake til Rv559 til venstre og nordover til Landro **(4)**, forbi Solsvik og inn på Rv561, til venstre og over to vakre bruer med flott utsikt . For Tur 42B ta til venstre etter den andre brua inn på veg skilta Turøy (5). **NB**: Sjå Tur 42B med meir informasjon om Turøy.

Route

Drive west from the centre of Bergen, across the Puddefjord Bridge and take Rv555 to Sotra. Continue on Rv555 through the Damsgård tunnel, along Liavatnet, through the Lyderhorn tunnel and on across the large Sotrabrua (Sotra Bridge).

Once past Sotrabrua, you are on the island Lille Sotra (Little Sotra) in the municipality of Fjell. Proceed past the municipal centre in Straume (1), across the island of Bildøy and through the Kolltveit tunnel. Turn left just after the tunnel – you are still on Rv555 – continue to Fjell **(2)**

Turn right just past the church and take Rv559 past Ulveseth, Møvik and Skålvik. Just after Skålvik you turn left towards Algrøy. Cross the little bridge and turn right to Algrøy and on to the Langøy Kystkultursenter **(3)**. When you get back to Rv559, turn left and go north to Landro **(4)**, past Solsvik and onto Rv561. Here you turn left and cross two beautiful bridges where you have a

Tilbake på Rv561 til venstre nordover over Toftøy til Rongesund bru **(6)**. Etter brua kjem vi til Rong og Rong Senter med butikkar, post, bank og anna service. Vidare nordover, etter Ulvesundet bru, kan vi ta ein avstikkar til Blomvågen **(7)**. Vidare nordover forbi Kollsnes **(8)** , Ovågen **(9)** , Tjeldstø **(10)**, og Nautnes **(11)**. Litt lenger nord ein avstikkar til Hjelme **(12)**, og til slutt –så langt vegen går- til Hellesøy (13).

Retur sydover på Rv559, forbi Ågotnes (14), inn på Rv555 ved Kolltveittunnelen.

Stader og ymse av interesse:

(1) Straume, kommunesenter i Fjell. Stort kjøpesenter: Turistinformasjon, banker, apotek, spisestad, TAX-FREE butikkar, bussterminal og bensinstasjon.

(2) Fjell, tidlegare kommunesenter. Fjell kirke frå 1874 har namn etter Fjell gard, som frå gammalt heitte Undir Fjalle - «garden under fjellet». Oppe på fjellet og inne i det, ligg Fjell Festning, bygt i krigsåra 1942-45. Det vart ein gigantisk festning, på det meste skal fleire tusen mann ha vore knytta til festningen. Kombinasjonen av fjernkampbatteri og nærforsvar gjorde Fjell Festning til den sterkaste i Nord-Europa.

(3) Langøy Kultursenter, ein gammal handelsstad som representerar eit historisk dokument over det tradisjonelle næringsgrunnlaget for busetnaden langs kysten med omsyn til fiske/sjøbruk, handel, samferdsle og jordbruk. Langøy Kultursenter består i dag av 2 sauefjøs på sørsida av vegen og 3 bygningar nede ved sjøen. Bygningane er restaurert. Her er toalett og sanitæranlegg, kafè og 7 overnattingsplassar. Badevik og kai. Parkeringsplass ved vegen.

4) Landro har vore storgarden på Sotra, med 15 gardsbruk som har hatt rimeleg gode vilkår for jordbruk. Nausta sine har dei i Landrovågen; ei framifrå hamn for småbåtar. Det mest innhaldsrike miljøet med eldre smånaust på Sotra finn vi i dag i den lune hamna i Landrovågen.

(5) Turøy, ligg ut mot storhavet og her kan ein oppleva havet sine krefter.Gammalt sjøbruksmiljø og interessant fottur. Sjå Tur 41A for meir omtale.

(6) Rongesund bru er som eit landemerke, med flott utsikt til alle kantar.

(7) Blomvågen, kanskje staden for dei eldste funna etter menneske her i landet? Blomvågfunnet i 1941 inneheld restar som er 12.500 år gamle, etter kval, sel, reinsdyr, fuglar fisk og planter. I dag ein turiststad. Restaurert naustmiljø i Blomestø.

(8) Kollsnes, med Nord-Europas største gassterminal. Her er funne mange tusen år gamle buplassar.

(9) Ovågen. Her ligg Kystmuseet, eit økomuseum som ikkje berre skal vera utstilling i eit museumsbygg. Det skal syna deg vegen ut til stader, bygningar, kultur og natur i sitt naturlege miljø: det vakre kystlandskapet. Servering. I Ovågen finn ein og eit restaurert naustmiljø.

(10) Tjeldstø er kommunesentret i Øygarden.

(11) Nautnes, fiskevær og turiststad.

(12) Hjelme, gard og kyrkjestad med Hjelme gamle kyrkje (bygd på dugnad i 1875, første kyrkja i Øygarden). Eit fint, restaurert naustmiljø ved kyrkja.

(13) Hellesøy, siste stopp på vegen i nord. Her ligg ei restaurert nothengje, og ny gjestgjevarstad. Frå Hellesøy er det rutebåt til Hernar.

(14) Ågotnes, senter for oljeverksemd. Serveringstad, post, bank, daglegvarer, bensin.

magnificent view of the fjords. For Tour 42A turn left after the second bridge and onto a road with signs to Turøy **(5)**. Note: *See Tour 42A for more information about Turøy.*

Back on Rv561, turn left and north past Toftøy to the Rongesund bridge **(6)**. Just after the bridge you find Rong and Rong Senter with shops, bank and other services. When you continue north and pass Ulvesundet Bridge, you can make a detour to Blomvågen **(7)**. Further north you drive past Kollsnes **(8)** , Ovågen **(9)** , Tjeldstø **(10)** and Nautnes **(11)**.
Just a short distance past Nautnes you can make a short detour to Hjelme **(12)**, and at the very end of the road you find Hellesøy **(13)**.

The return trip going south follows Rv559 past Ågotnes **(14)** and onto Rv555 by the Kolltveit tunnel.

Places and points of interest:

(1) Straume is the centre of Fjell Municipality with a large shopping mall with tourist information, banks, chemists, restaurant, TAX-FREE shops, bus terminal and petrol station.

(2) Fjell is the former municipality centre and has a lovely church from 1874. The village is named after the old farm Fjell, which in the old days was called ”Undir Fjalle”, or ”Under Fell” in English. On top of the mountain, and in tunnels inside it, you find Fjell Festning, a defence installation from the years 1942-45. It was a gigantic fortification: several thousand German soldiers were stationed here. A combination of far-reaching cannon and proximity defence made the Fjell fortifications one of the strongest in Northern Europe.

(3) Langøy Kultursenter is an old commercial village, now restored to show the traditional and basic economic activities along the coast, namely fishing, production of nets and rigging, trade, sea transport and farming. Langøy Kultursenter consists of 2 sheep sheds on the south side of the road, and 3 buildings by the sea. The buildings are restored, and you find toilets and sanitary facilities, a cafe and overnight accommodations. There is a public beach and quay for mooring and a parking area by the road.

(4) Landro has long been the largest farm area on the island of Sotra with 15 farms, each enjoying better average conditions for farming. These farms keep their boathouses in Landrovågen; an exceptionally fine harbour for small boats. It is in the sheltered harbour in Landrovågen with the many old boathouses that we now find the most interesting historical setting on Sotra.

(5) Turøy is located right on the ocean and will on occasion give you a memorable experience of the full-blown fury of the sea. It is a traditional fishing village with an interesting walk. *See Tour 41A for more information.*

(6) Rongesund Bridge is quite a landmark with beautiful views in all directions.

(7) Blomvågen is perhaps where the earliest signs of human habitation have been found in Norway. The Blomvåg discovery in 1941 included 12500 years old bones of whales, reindeer, seals, birds, fish and plants. The archaeological site is now a tourist attraction. There is a restored group of traditional boathouses in Blomestø.

(8) Kollsnes is home to the largest gas terminal in Northern Europe. There are also a number ruins of Viking settlements dated to around year 1000.

(9) Ovågen. This is the site of Kystmuseet (Coastal Museum), an ecological exhibit that goes beyond the traditional museum concept. Rather, it aims to point the way outside to places and buildings in their traditional cultural and natural setting, namely the beautiful coastal landscape. There is a small cafe and in Ovågen you find another restored group of old boathouses.

(10) Tjeldstø is the municipal centre in Øygarden.

(11) Nautnes is an old fishing village and now also a tourist destination.

(12) Hjelme is a farm and also the location of the old Hjelme church (which was built by the local population at no cost in 1875 and was the first church in Øygarden). The people rowed to church in the old days and the old boathouses by the church are now restored.

(13) Hellesøy is the last stop on this tour and marks the end of the road in Øygarden. One of the old drying racks for nets has been restored and there is a new inn with overnight accommodations.

(14) Ågotnes is a centre for offshore supply services. Here you can find a restaurant, postal service, a bank, groceries and petrol.